

איפה מסירות הנפש

לאן נעלם הערך הצה"לי הנעלה של אי הפקרת פצועים?

שמעון אלקבץ

16/10/03

אסור היה לתת למדחת יוסף למות. אסור היה לתת ללוחם מג"ב, שגסס למוות במתחם קבר יוסף במשך ארבע שעות, להאמין שיש עוד תקווה. "ישנם אירועים, רגעים ותמונות הנחרתים בזיכרוננו כציון דרך לדורות. כזה הוא גם האירוע בקבר יוסף, שבו נכשלנו בחילוץ של סמל שני מדחת יוסף ז"ל", כתב תא"ל אלעזר שטרן, קצין חינוך ונוער ראשי, באיגרת שהופצה בקרב אלפי מפקדים בצה"ל, בעקבות הרוחות הרעות שנשבו מהצבא וקולות התוכחה של מפקדים רבים, שראו במותו של מדחת יוסף תוצאה בלתי נסלחת של הפקרת פצוע. באיגרת, שעליה היה חתום גם תא"ל גרשון כהן, הממונה על התורה וההדרכה בצה"ל, קובעים השניים כי פינוי פצועים - לא בכל מחיר. אין דבר כזה "בכל מחיר", כך קבעו קצין החינוך וראש תורת ההדרכה בצה"ל. "יש דבר כזה", יגיבו אחר כך בעוצמה אלפי אנשי מילואים שהפכו לחלק מתנועת אכפת, שקמה בעקבות פרשת מדחת יוסף. העיתונאי אביחי בקר, שמתמחה בתחקירים בנושאי צבא וביטחון, כתב בהרחבה במוסף "הארץ" כי האירוע בקבר יוסף זעזע את כל צה"ל. בקר מתאר דברים קשים שהשמיעו מפקדים בצה"ל בכנס המג"דים במחנה גלילות. מג"ד אחד אמר: "הצבא לא מחנך לערכים. מה

קוד האתי הנוכחי הושמטו עקרונות שהיו מנוסחים קודם לכן: אהבת הארץ, יוזמה, אומץ לב. קשה להזדהות עם רוח צה"ל של היום. התערבבו בצבא שיקולים לא צבאיים". מג"ד צנחנים במיל' מתלונן על הפנייה לפלשתינים בחילוץ: "לי ברור שאני מחלץ את החברים שלי. אני לא מקבל שהאלוף יגיד לי: 'חכה עוד כמה דקות', שהופכות לשעות". סגן אלוף איתי ויינרב, מפקד בסיס הטירונים של חטיבת הצנחנים באותה עת, טען שההשלכות של הפקרת חיילי צד"ל בפניו מלבנון מחלחלות בכל הצבא. "מדוע בקבר יוסף לא הפעילו את החילוץ ללא הגבלות?", תהה סגן אלוף ב', מפקד יחידה מיוחדת, היה עוד יותר מאוכזב: "אין נחישות להרוג את מי שצריך להרוג. זה ביזיון להעלות טנק ולירות פגז אחד או שניים. זה ביזיון לעם ישראל שכלי כזה או מסוק קרב לא עושים את מה שהם יכולים לעשות". * * * ביום השני של ראש השנה, 1 באוקטובר, 2000 התחולל קרב קשה מסביב למתחם קבר יוסף שבמזרח שכם בין לוחמי מג"ב וחילי צה"ל לבין פלשתינים חמושים במסגרת אירועי גאות ושפל, אינתיפדת אל-אקצה. מתחם קבר יוסף הנו אתר יהודי קדוש, ששכן בלב שטח A (שטח שבו האחריות על הביטחון והסדר הציבור

י הייתה פלשתינית לחלוטין ומרוחק כ-800 מטר מהשטח הישראלי הקרוב). ביום האירוע שהו במקום 12 לוחמים, פרמדיק ושני חובשים. שוטר פלשתיני שיורה לכיוון הכוח נפגע מירי הלוחמים. הפלשתינים מגיבים בירי מתמשך ואגרסיבי. ב-1:00:00 הצהריים התחילה אש תופת. ב-15:05:05 פגע קליע במדחת יוסף, שהתמוטט במקום. מרגע הפגיעה הוא מטופל בידי הפרמדיק אסף פרלמן, המחלץ את מדחת חילוץ נועז תוך שהוא נושא אותו על ידיו תחת אש למקום בטוח. "אני מרגיש שאני לא יכול לנשום יותר", אלה היו מילותיו האחרונות של הלוחם מדחת יוסף. בפני המפקדים ניצבות שתי דרכי פעולה. פריצה בכוח, השתלטות וכיבוש אזור הקבר והדרך המובילה אליו, או הסתייעות בפלשתינים לביצוע החילוץ, בהסתמך על הסכמים וניסיון העבר. המפקדים בשטח, ובהם הרמטכ"ל דאז, שאול מופז, אלוף פיקוד המרכז, יצחק איתן, מפקד האוגדה, בני גנץ, מפקד מג"ב, ניצב יצחק דדון, ומח"ט שומרון, אלוף משנה יוסי אדירי, החליטו לסמוך על שיתוף הפעולה מצד הפלשתינים. גם העובדה שהלוחמים במתחם קבר יוסף תחת אש מסיבית מגלים יוזמה ונחישות מופלאים ומתפקדים במקצועיות ובאווירה רגועה, שאותה משרה מפקד המתחם, פקד א

יסמעיל סוועד, תורמת להחלטה גורלית זו. הייתה החלטה שעד היום לא נותנת מנוח לרבים בצה"ל, ושבעקבותיה הוקם צוות חקירה מיוחד שמינה הרמטכ"ל, ובראשו עמד האלוף יורם יאיר, כדי לחקור האם מדחת יוסף, לוחם מג"ב מבית-ז'אן, הופקר או לא הופקר. כדאי לקרוא שוב ושוב את דבריו של הפרמדיק פרלמן לעיתונאי רון לשם במוסף 7 ימים: "גם אם ייתנו לי אלף ואחת תשובות, זה לא ישנה את העובדה שהם לא באו, ואני אחיה עם השאלה הזו כל חיי. לעולם לא יהיה לה פתרון. אולי יגידו: 'רבותי', לא נכנסנו לקבר כי חששנו כי כניסה כזו הייתה עולה ב-30 הרוגים'. יכול להיות. זו תשובה". הלוחמים בצה"ל מכירים את שבועת החייל ואת הערך הנעלה שלא משאירים פצוע בשטח. כשחושפים את דרגותיהם של החובשים בבה"ד 10 ומעניקים להם את סמל חיל הרפואה, מתנגן ברקע השיר "בלדה לחובש". בשעה שהרמטכ"ל ויתר הקצינים הבכירים קשקשו עם הפלשתינים במשך שלוש שעות, מת בינתיים מדחת יוסף בידיים של הפרמדיק אסף פרלמן. * * * ההחמצה הגדולה בכל הפרשה הכואבת הזו היא שאיש מהמעורבים בניסיונות החילוץ, החל מהרמטכ"ל ועד אחרון המפקדים, לא השתמש עד היום במונח מסי רות נפש.

יוסף בעל החלומות

ליוסף שלנו היו חלומות של תכלת ולבן את אריגי האהבה שזר בדם לבו - שלא חדל לנזול. וממעל עננים שחורים של שנאה והמטירו גשם של אבנים ותבערה והלב פועם - אולי הפעם? אצבעות רוטטות מחפשות יד חמה - ואינעניים דומעות תרות בשמיים המסוקים אינם והחברים מתבוששים הלא אינכם מתביישים? והלב פועם - אולי הפעם? והשעות נוקפות ובני הבלעיל ממעליוסף הקטן בעל החלומות הבכנות פסים ספוגה מדם היריות שאון ההמונים ויללת התנים, והלוחמים חסרי אונים ומחשך ירד על חלקת הקבר. והלב כבר לא פועם למה לא הפעם?

